

JAPANSCH NACHTEGAAL.

Ongepast naam zou men onmogelijk voor dezen uitheemschen vogel kunnen bedenken. Hij is evenmin een nachtegaal als Japan zijn vaderland is.

In Achter Indië en in China, aan de zuidhelling van het Himalajagebergte stond, of liever hing, de wieg van onzen heerlijk schoon gekleurden zanger.

Daar dartelde hij met eenige zijner soortgenooten op en bij den grond rond tusschen bamboesriet en in de struiken, tot hij met zijne gezellen in de handen viel van den loozen inlander, die hem verschalkte en hem noodzaakte de groote reis naar Europa te aanvaarden.

Er zullen op dien tocht wel heel wat vogels bezweken zijn en toch worden er jaarlijks duizenden, voornamelijk over Antwerpen en Hamburg, in ons werelddeel ingevoerd.

Als in October en November de groote advertentiën verschijnen in onze vogelkranten, meldende de prijzen van de gevangen inlandsche vogels, dan vertoonen zich daarin ook de eerste voorboden van de komst der „Japansche Nachtegaleu.“ Tegen St. Nicolaas begint eigenlijk de geregelde aanvoer en ziet men in de meeste vogelwinkels de veelkleurige, maar daardoor volstrekt niet kakelbonte vogels uitgestald. Ze hebben nagenoeg de grootte van onze roodborstjes en herinneren door den van voren eenigszins gedrongen vorm veel meer aan eene lijster dan aan den koning der zangvogels. De snavel, hooger gekleurd dan die van de merel, komt in vorm daarmee vrijwel overeen. Ook bevinden zich aan weerszijden ervan de lange borstelharen, die bij de lijsters zoo duidelijk in 't oog vallen en welke waarschijnlijk als tastorganen dienen bij het scharrelen naar insectenlarven tusschen afgevalen bladeren en plantenwortels.

Toch bemerkt men dadelijk aan den vorm van den bek, dat de vogel niet uitsluitend insecteneter is, zoo min als de lijster.

Zenuwachtig gehaast zijn de bewegingen van dezen buitenlander. Ze hebben veel van die der meezen: hij tuimelt als deze achterover van zijn zitstok, doch komt evenals deze zonder mankeeren op een lager stokje terecht. Hij draait als een pimpeltje met den kop, laat soms een roep hooren, welke veel gelijkt op dien van den kleinen blauwkap, maar doet het klauteren langs de horizontaal geplaatste tralies hem niet na.

Plotseling begint de vogel te ratelen als een koolmees, die onraad ontdekt en daarop volgt dan gewoonlijk het eigenlijke gezang, dat veel overeenkomst vertoont met den luiden roep van de merel.

Schijnbaar zingen alle mannetjes hetzelfde lied, hoort men echter een aantal vogels af, die in een zelfde vertrek geplaatst zijn, dan zal men weldra bemerken, dat er verschil is in duur, hoogte en menigvuldigheid der strophen.

In 't algemeen zijn de diepste stemmen de beste, de hoogste doen vaak het oor onaangenaam aan.

De meeste mannen laten een tamelijk korten zang hooren, die, telkens weer herhaald, op den duur vrij vervelend wordt. Sommige weten het eigenlijk thema heel aardig te variëren, of hebben meerdere strophen, die ze aan elkaar verbinden. De laatste zijn zeer gezocht, maar zijn natuurlijk ook hooger in prijs dan de andere.

De wijfjes, die in kleur en vorm nagenoeg geheel met de mannetjes overeenstemmen, laten meestal alleen den loktoon „tu-tu-tu“ hooren. Enkele ratelen ook, doch den luiden aanhoudenden zang missen ze.

Eigenlijk is dat voor de niet ingewijden het eenig vaste kenmerk, om de geslachten te onderscheiden, daar afwijkingen in de kleur zeer gering zijn en bovendien alleen voor jonge

vogels doorgaan, daar oudere wijfjes niet zelden het mannelijk vederkleed verkrijgen, een verschijnsel, dat ook bij onze inlandsche vogels niet zeldzaam is.

Nu zijn de pas geïmporteerde diertjes wel nagenoeg alle jong, zooals de donkere kleur aan den wortel van den snavel en eenige bijna zwarte veeren in het geel of oranje van de bovenborst aantoonen, maar een enkel oud exemplaar zal onder de vangst wel eens verzeild raken. Bovendien zijn na eenige weken de snavel geheel koraalrood en de donkere veeren door lichte vervangen.

't Is vreemd, dat bijna uitsluitend jonge vogels aangevoerd worden, zullen sommige lezers denken.

't Zal er mee gaan, als met de lijsters. De najaarsvangst bestaat gewoonlijk bijna enkel uit nog niet overjarige exemplaren, die, minder op de hoogte met de listige streken der menschen, het gemakkelijkst in de strikken vallen.

Dat ze jong zijn, zal voor de liefhebbers een aanbeveling te meer zijn, om zich een paar Chineesche landverhuizers te koopen. Ze weten, dat in 't algemeen de jongste vogels het beste wennen aan kooi en omgeving en bovendien, men behoeft geen wiskundige adviseur van een levensverzekering-maatschappij te zijn, om te kunnen constateeren dat de kans op een langen levensduur over het geheel grooter is bij jongere, dan bij meer bedaagde individu's, ten minste als de geneeskundige omtrent den gezondheidstoestand een gunstig attest kan afgeven.

Gelukkig kan bijna ieder in dit geval het onderzoek op zich nemen, daar de verschijnselen, die wijzen op een in goede conditie verkeerenden der aan te koopen voorwerpen, zeer in het oog vallend zijn.

Een gezonde vogel is levendig en slank van houding, daar hij de veeren plat tegen het lichaam legt. Hij laat bovendien als teken van zijn welstand zijn gezang weerklinken. Eindelijk wijzen de overblijfselen van vroegere maaltijden onder in de kooi onmiddellijk aan, hoe het met de spijsverteringsorganen gesteld staat.

De uitwerpselen moeten steeds bestaan uit twee deelen: eene witte kalkmelkachtige stof en eene donker gekleurde massa, waarvan de tint afhangt van het genuttigde voedsel. Zijn de uitscheidingen groen, dan is de vogel zeer ziek en zijn toestand gewoonlijk hopeloos.

Een groote kunst is het dus niet om gezonde diertjes uit te kiezen. Veel moeilijker daarentegen is het om de vogels gezond te houden.

Daarvoor zijn in de eerste plaats noodig goed voedsel en goed drinkwater en verder eene geschikte kooi en eene badinrichting.

Gepast voedsel kan men zich voor de Japansche nachtegaleu gemakkelijk verschaffen. Een universeel voeder voor lijsters en leeuweriken is het aangewezen kostje.

Door wie aangewezen?

Wel, door den bek der vogels. Elke vogel zingt, zooals hij gebekt is, zegt het spreekwoord, we kunnen dat variëren en zeggen: elke vogel eet, naar hij gebekt is.

In 't begin reeds hebben we gezien, hoe groot de overeenkomst was tusschen de snavel van deze nachtegaleu en die der lijsters, 't moet ons dus niet verwonderen, dat het voedsel van de laatste vogels ook aan de eerste welkom is. Toch zullen ze in hun vaderland zeker wel niet geleefd hebben op een mengsel van gekneusd hennipzaad, fijne beschuit, mierenpoppen in gedroogden toestand, een paar meelwormen per dag enz.

't Universeelvoer is dan ook maar een plaatsvervanger voor het natuurlijke voedsel. In den zomer worden insectenlarven, voornamelijk verse mierenpoppen, vliegen enz. bijgevoerd. Langzamerhand worden in voor- en najaar

tusschen het winter- en zomervder overgangen gemaakt. Het te snel vermeerderen der „miereneieren” zou, wil men, het ontijdig ruïen tengevolge kunnen hebben.

Maar in de vrije natuur nemen de vogels levende plantendeelen tot zich, die volgens onderzoekingen van bekende vogelkundigen als Dr. Rusz en Dr. Otto voor de dieren volstrekt onontbeerlijk zijn, nog meer in de kooi dan in vrijen toestand. Volgens proeven, vooral genomen door laatstgenoemden heer zullen pas aangevoerde papegaaien en andere tropische vogels nagenoeg zonder verlies geacclimatiseerd kunnen worden, mits men ze maar tracht te voorzien van de stoffen, die de levende plantendeelen, welke ze bij voorkeur verorberen, bevatten.

Deze stoffen nu, voedingszouten geheeten, bevatten voornamelijk: *kali*, het voorbehoedmiddel tegen de werking van bacillen en bacteriën, *natron*, eene stof, die uit het bloed koolzuur afscheidt en dus sepsis, het bloedbederf der vogels, dat ontstaat uit eene opeenhooping van koolzuur in het bloed weert, *kalk*, het hoofdbestanddeel der beenderen en *kieselzuur* een der grondstoffen van de veeren.

Ongelukkig zijn de vogels er aan toe, diegenoemde zouten niet in voldoende hoeveelheid tot zich kunnen nemen, eerst zullen ze zich gedragen als andere, die met zorg gekozen voedsel krijgen, maar van lieverlede zal eene zekere traagheid zich van de dieren meester maken, het eerste voortteeken

van een langzaam, maar gestadig achteruitgaan, eindigend met den dood.

Uit tal van proeven is gebleken, dat een voeder, om te mogen heeten normaal-voer, dient te bevatten op 100 deelen minerale stoffen ongeveer: 25 deelen kali, 9 natron, 21 kalk en 0.05 kieselzuur.

Nu geeft de analyse van

	Kali	Natron	Kalk	Kiesel
Hennip	20	0.75	23	12
Tarwe (beschuit)...	32	2.—	3	1,5

Een mengsel van deze 2 hoofdbestanddeelen is dus vast te arm aan natron en zal, als kali in voldoende mate aanwezig is, een te geringe hoeveelheid kalk bevatten.

De verdere ingrediënten zijn te gering in gewicht om grooten invloed op de samenstelling uit te oefenen.

Hoe het tekort nu aan te vullen?

Aan zaadeters geve men bladgroenten. Spinazie en paardebloembladen zijn rijk aan natron en kalk.

't Is jammer, dat ze niet altijd en gemakkelijk te verkrijgen

zijn, alsmede dat insecteneters en die vogels, die tusschen beide soorten instaan, zooals de lijsters, zulk voedsel niet wenschen te gebruiken.

Om ook aan deze nu de noodige voedingszouten toe te dienen, heeft het menschelijk vernuft het volgende uitgedacht: Groene plantendeelen, voornamelijk bladeren van andijvie, spinazie, brandnetel, paardebloem en muur worden gekookt en het afkooksel, het water, dat gewoonlijk den gootsteen ingaat, wordt zoolang ingedampt tot het eindelijk schijnbaar geheel verdwenen is. De overgebleven massa, donkerbruin van kleur en met een geur, die sterk herinnert aan cichorei-bevat echter nog altijd $\pm 25\%$ water. Op 100 deelen minerale stoffen telt het 37 deelen kali, 6,5 deel natron, 15,2 kalk en 0,83 kieselzuur.

Dit produkt nu wordt in den handel gebracht onder den naam van Dr. Lahmann's voedingszout-extract en werd oorspronkelijk alleen door menschen gebruikt.

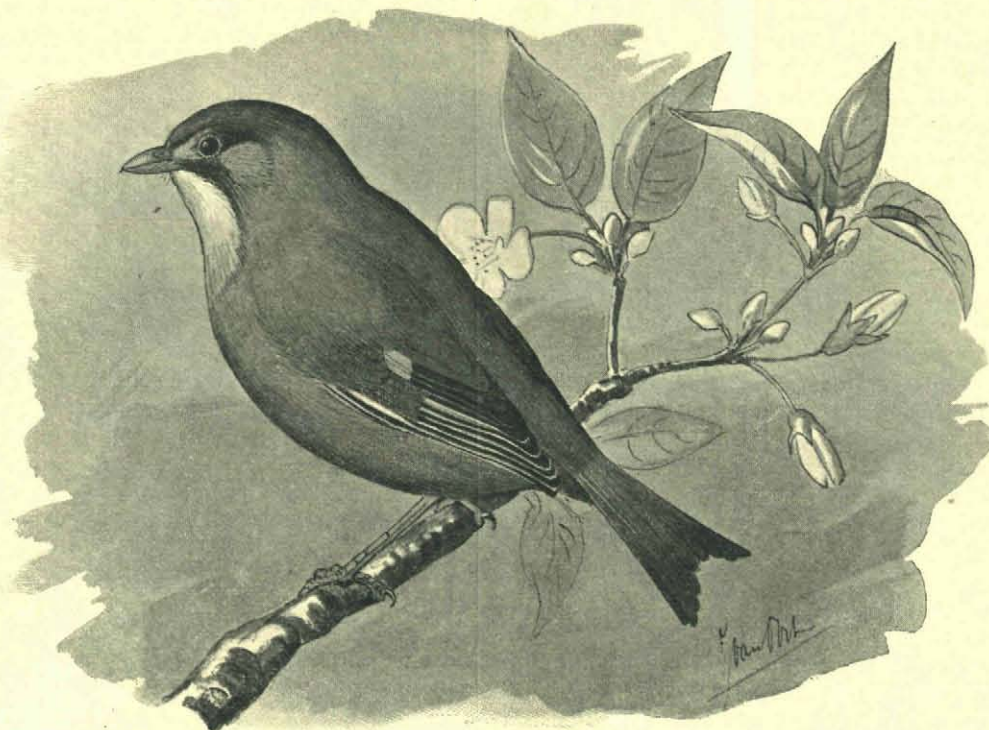
Op aandringen van Dr. Otto, arts te Mühlhausen in den Elzas, wordt het thans ook gefabriceerd voor de gevleugelde

huisgenooten der menschen.

Een kleine hoeveelheid, een stukje ter grootte van een erwt, is voldoende om $\frac{1}{2}$ L. water te voorzien van de noodige zouten. Het water (als het geenduinwater is, steeds eerst gekookt en daarna natuurlijk afgekoeld) met de voedingsstoffen er in, wordt door de vogels gaarne gedronken, voorzover mijne erva-

ring mij leert. Ook heb ik er wonderen mee zien gebeuren. In 't voorjaar kocht ik eenige vinken, die al „dik zaten,” d.w.z. al duidelijk blijk gaven, dat ze niet tegen de groote verandering in voedsel en water konden. Ze kregen thuis onmiddellijk gemengde zaden in plaats van 't wit kanariezaad alleen, en water met voedingszout. Na acht dagen waren de diertjes zoo vlug als de beste. De spijsvertering was geheel normaal en een der gevangenen ontsnapte, toen ik even het etensbakje van de kooi nam. Ik zag mijn patient met veel genoegen de reis door het vrije leven weer aannemen. De anderen, nog steeds welvarend, gaan hem achterna, als ik er mijn waarnemingen aan gedaan heb.

Ik kan van het gebruik van het voedingszout niets dan goeds zeggen. Toch is het, dat moet ik bekennen, niet natuurlijk. Ik heb daarom getracht, een middel te vinden om het extract te vervangen en dat meer in overstemming is met wat de vogels buiten opzoeken. De lijsters en hare verwanten pikken niet altijd naar insecten en zaden op den grond, dat leert een eenigszins nauwkeurig nagaan dezer

De Japansche Nachtegaal.

Teekening van Jan van Oort.

dieren al spoedig. Ze verorberen heel wat stukjes van plantenwortels. Ook is het aan sommigen misschien bekend, dat aan pas gevangen vogels vaak tuinwortel wordt gegeven. Dat bracht me op het idee om eens na te gaan, hoe groot het aantal der deelen gewenschte minerale stoffen op de 100 was bij de peen of den wortel. Ik vond daarvoor:

Kali	Natron	Kalk	Kiezel
37	21	11	2,3

Aan natron is peen dus veel rijker dan het voedingszout-extract, aan kalk iets minder rijk, maar dat is minder, daar hennip er zooveel van bevat, kali is er juist evenveel en kiezelzuur is er in overmaat, wat niet anders dan gunstig kan werken op de bevedering. Dr. Otto verklaart reeds dat zijne papegaaien bij 't gebruik van 't extract bredere en langere veeren kregen.

En nu — 't lest, 't best — bewijst de praktijk, dat alle vogels tuinwortel, onder 't gewone voedsel gemengd mits heel fijn gesneden, gaarne eten, wanneer ze er eenmaal aan gewend zijn, (Mijn vinken smullen er evengoed aan als leeuwerik en nachtegaal.) Bovendien zijn worteltjes, tenminste in een stad, het geheel jaar door versch te verkrijgen.

Als woning verlangen de Japansche nachtegaleen een insecteneterskooi d. i. een kooi met een dak uit zeildoek bestaande. De vogels hebben in het begin vooral de gewoonte om plotseling omhoog te vliegen en zouden zich dan in een gewone kooi erg kunnen bezeeren. Zelfs als ze al geheel aan de nieuwe omgeving gewend zijn, is het snel omkeeren van een krant, het vallen van een boek of iets dergelijks voldoende om de vogels te doen schrikken en ze hun heil te doen zoeken in de hoogte. De genoemde kooien hebben bovendien nog het voordeel om een flinke beweging aan de bewoners te gunnen, terwijl die van Lorey uit Frankfort a/M nog uitmunten door een gemakkelijk afneembaar dak en tengevolge daarvan met geringe moeite degelijk gereinigd kunnen worden, te meer daar ze geheel uit metaal zijn vervaardigd.

Badwater is een ware levensbehoefte voor de kleine Chineezers, die op rein en gaaf gevederte zelf zeer veel prijs schijnen te stellen.

Als men de vogels niet zoo zeer om den zang houdt, verdient het aanbeveling ze in een volière te plaatsen, wanneer de zomer in 't land komt. Meer vlieg ruimte en veel verse lucht kunnen niet anders dan gunstig werken.

Wanneer ze eenmaal een warm seizoen hebben doorgebracht in eene vlucht buiten, kunnen ze, volgens Rûsz den winter ook wel verduren, mits de volière een weinig beschut is.

Het is aan hem het eerst gelukt in Europa de Japansche nachtegaleen te zien nestelen, broeden en jongen groot brengen. Dat was in 1873. De eieren, gewoonlijk 3 of 4 in getal, zijn blauwgroen met roode vlekjes en streepjes. Het nestje was zeer kunstig gevlochten van plantenvezels en hooi. De oude vogels broedden 13 dagen bij afwisseling. De jongen waren aanvankelijk ware monsters met een grooten kop, een wijden, breeden bek, bovendien blind en naakt.

Ze verlieten het nest, evenals de meeste boschvogels doen, lang voor ze vliegen konden, misten toen nog de opvallende kleuren en vertoonden dus slechts het olifgroen en het vaal leiblaauw, dat de hoofdkleur der oudere vormt. Ze waren zoo beter beschermd tegen de loerende blikken der roofdieren en zochten zeker eene veilige schuilplaats tusschen stekelige planten, evenals bij ons de zangers doen, die spoedig het nest verlaten.

Toch zijn de jongen ondanks die voorbarigheid lang van de oude afhankelijk, daar ze eerst heel laat zelf in staat zijn om hun kostje op te zoeken.

't Moet niet veel moeite kosten om de vogels aan het broeden te krijgen in een volière, dat blijkt reeds uit het spoedig verkrijgen van gewenschte resultaten door Rûsz.

Drie jaar na het eerst invoeren der vogels door Karl Hagenbeck uit Hamburg was hij reeds zoogelukkig de vogels aan 't broeden te krijgen en — de jongengroot te zien, staat daarmede volstrekt nog niet gelijk, dat heeft reeds menigeen in ons land ondervonden, als hij verlokt door de advertentiën in Avicultura en dergelijke zich waagde aan broedproeven met deze dieren.

Toch houd ik het volstrekt niet onmogelijk, om zijn pogen met een goeden uitslag bekroond te zien, ondanks de jeremiaden, die zoo nu en dan de vogelkranten vullen.

't Is te begrijpen, dat menig broedsel te gronde moet gaan, ja zelfs niet eens geboren wordt, als er op goed geluk af een paar vogels gekozen, of erger nog ontboden wordt. Alle vogelhandelaars zijn niet even eerlijk en — twee poppen zullen samen bezwaarlijk het leven schenken aan jonge soortgenooten, daarover zullen we het tamelijk wel eens zijn. Men bedenke, dat „paar” in 't Hollandsch meer dan eene beteekenis heeft, voor men afga op uiterst laag aangeboden vogels!

Of elke voordeelige aanbieding dan juist bedriegelijk is?

Ik kan bij ondervinding ontkennend daarop antwoorden. Voor f 3,15 heb ik Japansche nachtegaleen gekocht, in den Zaanlandschen vogelhandel, die in elk opzicht voldoen. Had ik ze een paar weken eerder besteld, dan zou de prijs nog geen rijksdaalder per paar (man en pop) geweest zijn.

Terzelfder tijd informeerde ik hier in een vogelwinkel, waar ze me aangeboden werden tegen f 7,50.

Met opzet voeg ik er bij *terzelfder tijd*, daar een vergelijking van prijsopgaven, die een week of drie verschillen, geen waarde heeft, wegens het dalen en rijzen van de markt, welke beheerscht wordt door den minderen of meerderen, sterk wisselenden, aanvoer bij de groothandelaars in België en Duitschland.

Aanmerkelijk hooger worden natuurlijk de prijzen, als het invoeren gestaakt en de voorraad bij de handelaars hier nagenoeg uitgeput is, dat is tegen het einde van April. Dan geven zelfs de meest concurreerende firma's ze niet minder dan f 7,50 per paar.

Steeds raad ik elk aan, die Chineesche nachtegaleen wenscht koopen, ze zelf te gaan uitzoeken en daarbij de oogen goed open te zetten.

Eindelijk nog wensch ik mede te deelen, dat in Duitse tijdschriften het „pooten” van deze buitenlandsche vogels in landen met ons klimaat als zeer wel mogelijk geacht wordt.

Wie wil dit eens probeeren?

't Zou voor onze Nederlandsche fauna een mooie aanwinst zijn. Een park, een bosch met veel onderhout, zoodat de diertjes tegen de al te strenge winterkoude wat beveiligd zijn is al licht te vinden.

Als wintervoeding noodig was, zouden de kosten daarvan zeker niet heel hoog zijn.

De vrees, dat de vogels het hier te koud zouden hebben, kan men veilig van zich zetten, daar ze in hun vaderland nog aangetroffen worden op 1500 tot 3000 M. boven den zeespiegel.

Amsterdam.

J. POSTMA.

